Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρωτὸς ἵππος Δαρδαν. Θρᾴκ. (Αἶν.): *Παρουσιάσ'κι κι αὐτὸς μὲ πράσιν' φορεσιὰ καὶ μὲ πράσιν' γοργόνα* (ἐκ παραμυθ.) Αἶν. *Βγάζ' τὴ γοργόνα, μπινεύει ἀπάν' 'ς αὐτὴ καὶ παγαίν'* (*μπινεύει* = καβαλλᾷ· ἐκ παραμυθ.) Δαρδαν. **3)** Ἡ φθεὶρ Πελοπν. (Ἀρκαδ.) **4)** Λίθος ὑπερμεγέθης, τερατώδης τὴν θέαν, προκαλῶν φόβον καὶ δέος Κύμ.

Ἡ λ. καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γοργόνα* Πελοπν. (Γαργαλ.) καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γοργόνα* Θρᾴκ. (Ροδόπ.) Ν. Πολίτ., Παραδ., 1.228, *Γοργόνες* τά, Πόντ. (Ἀμισ.)

γοργονάκι τό, Θρᾴκ. (Αἶν. κ.ἀ.) — *Λεξ.* Βλαστ. 424.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. γ ο ρ γ ό ν α.

Ἰνδικὴ ὄρνις, ἐκ τῆς ὁμοιότητος προφανῶς πρὸς τὴν γοργόναν κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν, τὸ προβεβλημένον στῆθος καὶ τὰς φολιδωτὰς γραμμὰς τῶν πτερῶν ἔνθ' ἀν.: Ἄσμ.

Ἀγόρασ' ἕνα γοργονάκι

Θρᾴκ.

γοργονᾶτος ἐπίθ. Εὔβ. (Βρύσ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ο ρ γ ό ν α καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ᾶ τ ο ς.

Ὁ εὐτραφής: *Ἕνα γοργονᾶτο μοῦρο.*

γοργονείρεμα τό, *Λεξ.* Βλαστ. 391.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γ ο ρ γ ὸ ς καὶ τοῦ οὐσ. ὀ ν ε ί ρ ε μ α.

Ταχύ, γρήγορον ὄνειρον, ὅ,τι βλέπει τις καθ' ὕπνους ταχέως.

γοργόνι τό, Εὔβ. (Βρύσ. Κάρυστ. Πλατανιστ.) Ἤπ. Θρᾴκ. (Αἶν. Διδυμότ.) Ἰθάκ. Ἴος Κάλυμν. Κύθν. Λέσβ. (Μυτιλήν.) Στερελλ. (Ἀράχ. Λεβάδ.)— Ν. Πολίτ., Παραδ., 260.1107 Δ. Βερναρδ., εἰς ἐκδ. Εὐριπ. 1.64 Α. Προβελ., Ποιήμ., 96 Δ. Λουκοπ., Γεωργ. Ρούμελ., 84 Κ. Παλαμ., Δωδεκάλ. Γύφτ.[2], 99 —*Λεξ.* Βλαστ. 487 *γουργόνι* Εὔβ.(Κάρυστ. κ.ἀ.) *γουργόν'* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Καλοσκοπ.) *βοργόνι* Κάρπ. Κάσ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ο ρ γ ό ν α κατὰ τύπ. ὑποκορ.

1) Τὸ τέκνον τῆς γ ο ρ γ ό ν α ς Λυκ. (Λιβύσσ.) — Δ. Βερναρδ., ἔνθ' ἀν. — Α. Προβελ., ἔνθ' ἀν. — *Λεξ.* Βλαστ. 487: Αἴνιγμ.

Ἄσπρα μαῦρα τὰ γουργόνια | ξύλινις οἱ μάγγις τους (τὰ μύρτα) Λιβύσσ. || Ποίημ.

Ὅταν τὸ κῦμα τῆς νοτιᾶς θεόρατο
βρυχᾶται 'ς τ' ἀκρογιάλια σὰν γοργόνι,
'ς τὶς λαγκαδιὲς ὁ ζευγολάτης ἥσυχος
τὸ λιολουσμένο του χωράφι ὀργώνει

Α. Προβελ., ἔνθ' ἀν. **β)** Κατὰ τὴν λαϊκὴν παράδοσιν βρέφος τερατῶδες ἔχον τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς γ ο ρ γ ό ν α ς καὶ διὰ τοῦ ὁποίου αἱ μητέρες ἐκφοβίζουν τὰ τέκνα των Εὔβ. (Κάρυστ.) **γ)** Μεταφ., ἀνήσυχον, ἀεικίνητον καὶ δύστροπον παιδίον Εὔβ. (Κάρυστ.) Ἰθάκ. Ἴος Κάλυμν. Κύθν.: *Κείν' ἡ φελούκα τοῦ καϊκιοῦ εἶναι ἕνα γοργόνι κ' ἕνα πούπουλο* Ἰθάκ. **δ)** Εὔχαρι, χ α ρ ι τ ω μ έ ν ο ν παιδίον Στερελλ. (Καλοσκοπ.) **ε)** Ὁ εὐτραφὴς Εὔβ. (Βρύσ.): *Κάτι γοργόνια ποὺ ἔχει τσείνη ἡ μουριὰ* (ἐνν. μ ο ῦ ρ α). **2)** Βρικόλακας Κάλυμν.: *Τῆς ἀερφῆς μας τὸ παιὶ εἶναι βοργόνι καὶ θὲν νὰ μᾶς χαλάσ' ὅλα μας τὰ χτήματα* (ἐκ παραμυθ.) **3)** Κατὰ τὴν λαϊκὴν παράδοσιν ἀγροτικοὶ καλοὶ δαίμονες, ἤτοι ὡραῖοι καὶ φιλόπονοι νέοι Εὔβ. Στερελλ. (Ἀράχ. Λεβάδ.) — Ν. Πολίτ., Παραδ. 1107 Δ. Λουκόπ., ἔνθ' ἀν.: *Τὰ γοργόνια εἶναι ὄμορφα ἀγόρια, ποὺ μένουν πάντα 'ς τὰ χωράφια, 'ς τ' ἀμπέλια καὶ 'ς τὰ καλλιεργημένα χτήματα* (ἐκ παραμυθ.) Ἀράχ. Λεβάδ. || Φρ. *Δουλεύει σὰ γοργόνι* (ἐπὶ φιλέργου, φιλοπόνου) Ἀράχ. *Τὰ γρήγορα βόδια τὰ ὀνομάζουν γοργόνια* Δ. Λουκόπ., ἔνθ' ἀν. **4)** Ὁ ἰνδικὸς ὄρνις Θρᾴκ.(Ἀνδριανούπ. Αἶν. Διδυμότ.) Συνών. γ ά λ λ ι κ α (εἰς λ. γ ά λ λ ι κ ο ς), γ α λ λ ο π ο ύ λ λ α, γ ά λ λ ο ς, δ ι ά ν ο ς, κ ο ῦ ρ κ ο ς, ἰ ν δ ι ά ν ο ς, μ ι σ ί ρ α. **α)** Εἶδος τέττιγος Ἤπ. Λέσβ. (Μυτιλήν.): Φρ. *Λαλεῖ σὰν τὸ γοργόνι* Ἤπ. Συνών. σ ι σ ι ρ ί δ α, τ ζ ί τ ζ ι κ α ς, τ ζ ί τ ζ ί κ ι, τ σ ί τ ζ ι ρ α ς.

6) Εἶδος φυτοῦ Κ. Παλαμ., ἔνθ' ἀν.: Ποίημ.

Ἡ μάντρα εἶν' ὁ ἀφίλωτος ὀχτρός μας.
τὴν πλατωσιὰ τοῦ κόσμου τὴ στενεύει,
στριγγλόχορτα φυτρώνουν καὶ γοργόνια
βλαστομανῶντας κάτου ἀπ' τὸν ἥσκιο τους.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γοργόν'ς* Στερελλ. (Ἀράχ.) *Γιουργόνια* τά, Στερελλ. (Ναύπακτ.)

γοργονιάζω Ἀνάφ. Μετοχ. *βορβονιασμένη* Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ο ρ γ ό ν α.

1) Ἐξολοθρεύω, καταστρέφω Ἀνάφ.: *Δυὸ γυναῖκες γοργόνιασα.* **2)** Ἡ μετοχ. β ο ρ β ο ν ι α σ μ έ ν η, ἡ λαίμαργος, ἄπληστος γυνὴ Ρόδ.: Φρ. *Ἔ τὴν βορβονιασμένη!*

γοργονίδι τό, ἐνιαχ. *βεργονὶ* Σύμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ο ρ γ ό ν α καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ί δ ι.

Γ ο ρ γ ό ν ι **1**, τὸ ὀπ. βλ.

γοργόνικος ἐπίθ. ἐνιαχ. *γουργόν'κους* Τῆν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ο ρ γ ό ν α καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ι κ ο ς.

Ὁ δαιμονικός, ὁ ἔχων τὰς ἰδιότητας δαίμονος ἔνθ' ἀν.: *Πιδὶ γουργόν'κου* Τῆν. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ο ρ γ ό ν α **Β1β**.

γόργονος ὁ, ἐνιαχ. *βέργονος* Σύμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ο ρ γ ό ν α κατὰ τύπ. μεγεθ.

Μεγάλη γ ο ρ γ ό ν α **Β1β**, τὸ ὀπ. βλ., ἔνθ' ἀν.

γοργοξεβγάζω Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γ ο ρ γ ὰ καὶ τοῦ ρ. ξ ε β γ ά ζ ω.

Ταχέως ἀποβάλλω, ξ ε β γ ά ζ ω τινὰ ἐκ τοῦ μέσου: Ἄσμ.

Θέ μου, κ' ἔπαρέ τονε, | γοργοξέβγαλέ τονε

γοργοξημερώνω Κρήτ. (Μαλάκ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γ ο ρ γ ὰ καὶ τοῦ ρ. ξ η μ ε ρ ώ ν ω.

Μόνον τριτοπροσώπως, ξημερώνω γρήγορα: Ἄσμ.

Τὸ Θιὸ ἐπερικάλουνα νὰ γοργοξημερώση.

γοργοξυπνῶ Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γ ο ρ γ ὰ καὶ τοῦ ρ. ξ υ π ν ῶ.

Ταχέως, γ ρ ή γ ο ρ α ξυπνῶ: Ἄσμ.

Μ' ἂ' μαγερέψω, δὲ δειπνῶ, γγι ἂ' στρώσω, δὲ γοιμοῦμαι,
κι ἂ γοιμηθῶ, γοργοξυπνῶ, γιατὶ σ' ἀνεστοροῦμαι.
Ἀνάθεμά σε ὡς μ' ἔκανες, κι ἂ' θέσω, δὲ γοιμοῦμαι
κι ἂ' γοιμηθῶ, γοργοξυπνῶ κ' ἐσένα συλλογοῦμαι

(*ἂ' θέσω*=ἂν κατακλιθῶ).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ